

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

LYSE PRODUKSJON AS
Postboks 8124
4069 STAVANGER

Vår dato: 16.05.2019
Vår ref.: 201834602-2
Arkiv: 311 /027.F
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Frank Jørgensen
Tlf/e-post: 22 95 94 31/frjo@nve.no

Lyse Produksjon AS – anmodning om konsesjonspliktavurdering ved opprusting og utvidelse av Maudal kraftverk - Gjesdal kommune i Rogaland

NVE mener tiltaket ikke vil medføre nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i en slik grad at det er nødvendig med konsesjon etter vannressursloven § 8. NVE vil i medhold av gjeldende vilkår meddelt ved kgl.res. 17. 08.1928 følge opp planlegging, bygging og drift av anlegget. Detaljplaner for anleggsarbeidene skal godkjennes av NVE før de kan påbegynnes.

Lyse Produksjon AS ber NVE om en konsesjonspliktavurdering i brev av 2.1.2019 knyttet til planer om opprustning av Maudal kraftverk. NVE skal på bakgrunn av opplysningene i anmodningen avgjøre om ombyggingen medfører slike skader eller ulemper for allmenne interesser at tiltaket må ha konsesjon etter vannressursloven § 8.

Bakgrunn for henvendelsen

Lyse Produksjon AS har i flere år arbeidet med å planlegge opprusting/modernisering av Maudal kraftverk i Gjesdal kommune i Rogaland. Hovedgrunnen til dette, er at utstyret i eksisterende kraftverk nærmer seg teknisk-økonomisk levetid og det vil være nødvendig med opprusting og utskifting.

Maudal kraftverk ble gradvis bygget ut i perioden 1930-1949. I dag har kraftverket en samlet effekt på 25,5 MW fordelt på fire hovedaggregater, to francisturbiner på 9,5 MW og to peltonturbiner på 3,25 MW, i tillegg til et husaggregat på 0,1 MW. Anlegget har to turbinrør på 900 meter fram til inntaket i Myrtjønn. Det eksisterer ingen egen konsesjon etter vannressursloven for Maudal kraftverk, men er knyttet opp til reguleringskonsesjonen, som ofte var praksis på den tiden.

I forbindelse med planleggingen av opprusting /modernisering av kraftverket vurderte NVE den 9.9.2011 at det ikke var nødvendig med konsesjon for to opprustningsalternativ. Alternativ 0 og alternativ 1:

Alternativ 0 gikk i hovedsak ut på å istandsette eksisterende bygning, anlegg med aggregater og vannvei for videre drift i en begrenset periode, beregnet til ca. 20 år.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Alternativ 1 gikk ut på å erstatte eksisterende kraftstasjon og rørgate med ny kraftstasjon og trykktunnel i fjell. I kraftstasjonen var planen å installere to nye aggregater.

NVE mente at begge alternativene var konsesjonsfrie, forutsatt at kjøremønsteret er tilnærmet likt som i dag. NVE ga nytt fritak til de samme alternativene den 18.10.2016.

Lyse har nå lagt bort alternativ 0 og 1 og har sendt NVE en ny forespørsel om konsesjonspliktavurdering, der de ber om å få vurdert konsesjonsplikten for to nye alternativer. Alternativ A og alternativ B:

Alternativ A innebærer videre bruk av eksisterende vannvei, samt fornyelse av de to største aggregatene. Slukeevnen på kraftverket vil bli på ca. 8 m³/s som vil gi en ytelse på ca. 20 MW. Kjøremønsteret vil bli om lag som i dag. Minstevannføring nedstrøms kraftverket planlegges ivaretatt ved kjøring på lav effekt, som i dag.

Alternativ B innebærer to separate kraftstasjoner på 9,9 MVA hver. Disse vil bli kalt Maudal I og Maudal II. Dette alternativet vil ifølge Lyse ha en betydelig bedre lønnsomhet med nåværende skatteregler. Lyse planlegger å bygge en ny kraftstasjon «Maudal II» oppstrøms dagens eksisterende stasjon «Maudal I». Maudal II vil få ca. 11 % lavere fallhøyde enn dagens stasjon. Nytt aggregat på 9,9 MVA installeres ved dagens kraftstasjon. Stasjonene vil få en samlet installert ytelse på ca. 18 MW. Samlet slukeevne til de to stasjonene er beregnet til ca. 7,5 m³/s. Kjøremønster vil bli om lag som i dag. Minstevannføring planlegges ivaretatt ved kjøring på lav effekt i Maudal II.

Årsproduksjonen på om lag 100 GWh vil videreføres, for begge alternativ.

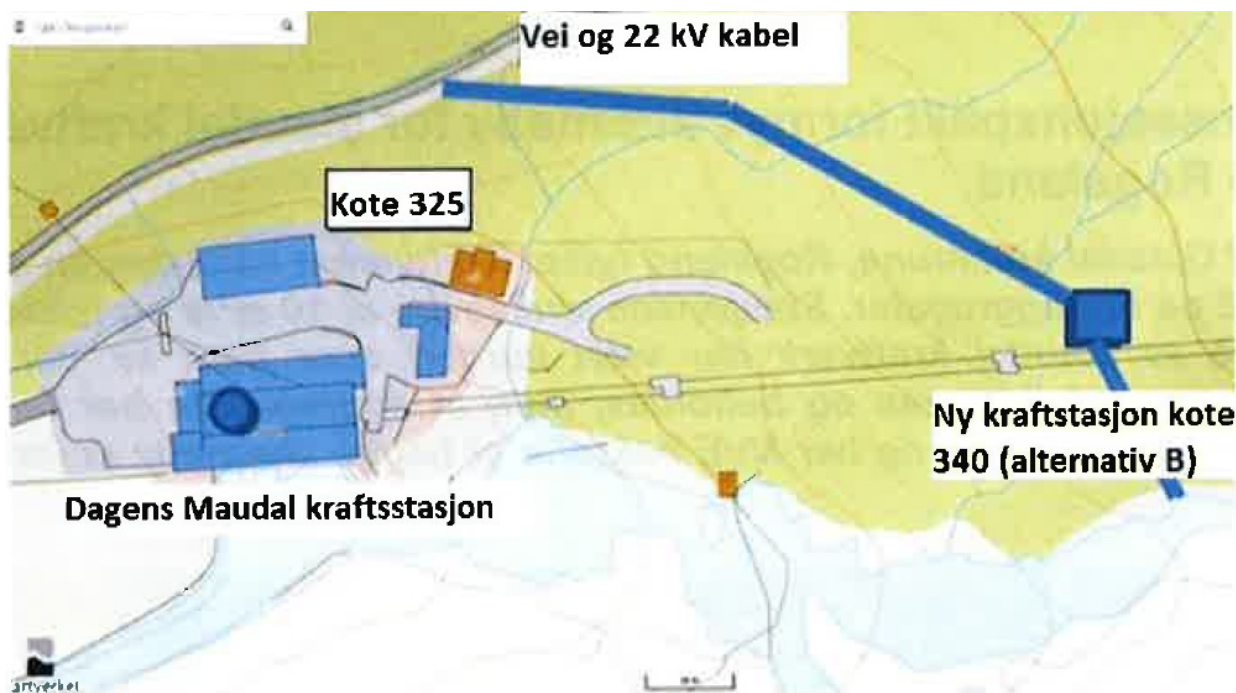

Fig 1: Prinsippskisse for alternativ B.

Høring

Brev om anmodning om konsesjonspliktavurdering er sendt Gjesdal kommune, Rogaland fylkeskommune og Fylkesmannen i Rogaland på høring. Dette anses tilstrekkelig i denne type saker.

Høringsuttalelsene er forkortet av NVE:

Gjesdal kommune mener at den største utfordringene er knyttet til ev. ulemper for landbruket. I Maudal er det et aktivt landbruksmiljø, med sju jordbruksforetak som i hovedsak driver med melkeproduksjon og sauehold, med tilhørende grasproduksjon. En av utfordringene med kraftverket er effektkjøring/pulskjøring, dette oppleves som et problem da det fører til at elva graver og eroderer. Over tid har dette ført til at det har lagt seg opp en terskel av finmasser i utløpsoset. Jordbruksarealer langs vassdraget ligger relativt nært vannspeilet til elva. I følge kommunen har elvebunnen blitt grunnere, slik at drenggrøfter ikke fungerer like godt som tidligere ved at de blir liggende under vann og sedimenter, noe som gjør at overflatevann fra dyrka jord ikke fraktes ut like lett som tidligere. I tillegg fører effektkjøring til utfordringer vinterstid, når det er is på elva. Terskelen ved utløpet gjør at is stues opp og elvevann flyter over sine bredder. Kommunen gjør også oppmerksom på at det er mye innmarksbeiter og fulldyrka jord på begge sider av Maudalsåna, og at elva fungerer som gjerde for storfe og sau. Derfor er det svært viktig at kravet om minstevannføring overholdes. Kommunen gjør oppmerksom på at det har vært episoder der vassdraget har hatt så liten vannføring at dyr har gått over til motsatt side.

Av andre allmenne interesser kommenterer kommunen at det ikke er kjente eller merkede turstier i området, men at det likevel forekommer noe friluftsliv i området. Videre er det registrert fornminner fra steinalderen, som kan stå i fare for å bli ødelagt pga. erosjon. I forhold til naturmangfold og vilt er det registrert gjøk og taksvale ved Maudal kraftverk, arter av stor forvaltningsinteresse og oppført som nær trua arter i norsk rødliste for arter. Videre er det registrert norske ansvarsarter som gråtrost og heipiplerke.

Kommunen gjør oppmerksom på at Bjerkreimvassdraget ble vernet den 11.6.2004. Bakgrunnen for vernet var blant annet at vassdraget har et geologisk mangfold som viser stor diversitet i forhold til både historisk utvikling og lokale landskapselementer.

Elveløpet fra Stora Myrvatnet til Maudal kraftverk er tørrlagt. Fra et landskapsperspektiv mener kommunen at det vil være naturlig å stille vilkår om minstevannføring på strekket mellom Stora Myrvatnet til Maudal kraftverk.

Fylkesmannen i Rogaland forutsetter at pålagt minstevannføring på min. 350 l/s nedstrøms eksisterende kraftverk ivaretas. Selve inngrepene knyttet til ny kraftstasjon blir vurdert som minimale, men presiserer likevel at massehåndtering ofte er sentralt i denne typen saker, og at kan medføre vesentlige landskapsmessige virkninger, noe som kan ha en negativ påvirkning på verneverdiene i Bjerkreimsvassdraget.

Fylkesmannen gjør oppmerksom på at det av hensyn til fuglelivet i området, er viktig at eventuell fjerning av vegetasjon tas ut utenom hekketiden.

Fylkesmannen gjør også oppmerksom på at dersom oppgraderingen vil føre til endret kjøremønster i Maudalsåna, må konsekvensene av dette vurderes nærmere. Dette med bakgrunn i at det i Maudalsåna er viktige gyte- og oppvekstområder for ørreten i Maudalsvatnet, og erosjonsproblematikk på eiendommer nedstrøms dagens kraftverk.

Rogaland Fylkeskommune kjenner ikke til automatisk fredete kulturminner i tiltaksområdet. Det gjøres oppmerksom på at Maudal kraftverk har høy arkitektonisk og kulturhistorisk verdi som et teknisk-industrielt kulturminne. Begge de foreslåtte alternativene innebærer at kraftstasjonsbygningen blir bevart som i dag. Fylkeskommunen anbefaler at deler som skal byttes ut blir dokumentert og gjerne ivaretatt.

Lyse Produksjon sine kommentarer

Lyse gjør først og fremst oppmerksom på at forhold knyttet minstevannføring og kjøremønster ikke er avhengig om det etableres en eller to stasjoner, så lenge det er forutsatt at kjøremønsteret er tilnærmet likt som i dag.

Til temaet landskap og massehåndtering kommenterer Lyse Produksjon at dette er et viktig forhold som vil bli håndtert i forbindelse med utarbeidelse av detaljplan for miljø og landskap knyttet til opprustningsprosjektet. Lyse Produksjon viser også til Norconsult sin vurdering og fylkesmannens uttalelse, der det vurderes at den negative effekten for landskapsverdiene i området er minimale som følge av en løsning med to stasjoner.

Når det gjelder hva som skal skje med det gamle kraftverket, så er det ifølge Lyse produksjon ikke bestemt ennå. Hva som blir den endelige løsningen er i stor grad avhengig av tekniske og økonomiske forhold.

NVEs vurdering

I en konsesjonspliktvrdering etter vannressursloven skal NVE avgjøre om utbyggingen kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget. Vannressursloven § 8 slår fast at *«Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget ... uten ... konsesjon fra vassdragsmyndigheten.»* Et tiltak skal altså konsesjonsbehandles dersom det kan være til «nevneverdig skade eller ulempe» for allmenne interesser. Dette betyr igjen at det kun er nevneverdige skader og ulemper som skal vurderes i første omgang. Eventuelle fordeler ved tiltaket skal ikke tas i betraktning på dette stadiet. En avveining av både fordeler og ulemper kommer først inn dersom tiltaket faktisk skal konsesjonsbehandles.

NVE vil understreke at størrelsen på prosjektet er uvesentlig. Det er antatte virkninger som skal vurderes. I dette tilfellet er det mulige nye virkninger sett i forhold til eksisterende situasjon som skal vurderes. I tillegg er det slik at det kun er virkninger i selve vannstrengen som skal vurderes. Virkninger i nedbørsfeltet for øvrig skal ikke tas i betraktning.

Maudal kraftverk med tilhørende magasin ligger i en gren av Bjerkreimsvassdraget som er med i verneplanen for vassdrag. Bjerkreimsvassdraget er også et nasjonalt laksevassdrag. Vannressursloven § 34 gir rammer for hvilke nye inngrep som kan gjøres i selve vannstrengen i vernede vassdrag. Vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser kan ikke gjennomføres uten særskilt hjemmel eller at det er gitt tillatelse til tiltaket. Verneverdiene og grunnlaget for vernet i de vernede vassdragene er viktige allmenne interesser. Verneverdiene til Bjerkreimsvassdraget er i hovedsak knyttet opp mot kulturminner, naturmangfold og friluftsliv. I forbindelse med naturmangfold, fremheves elveløpsformer med tilhørende aktive prosesser, isavsmeltingsformer, skredformer, botanikk, fuglefauna, landfauna og vannfauna som viktige deler av naturmangfoldet.

Gjennom høringsrunden har NVE blitt gjort oppmerksom på at mulige ulemper for allmenne interesser, ved opprusting av Maudal kraftverk, hovedsakelig er knyttet til kjøremønster og slipp av minstevannføring. I følge Lyse Produksjon vil både minstevannføringsslippet og kjøremønster bli tilnærmet som i dag. Kommunen kommenterer i sin høringsuttalelse at elveløpet fra Store Myrvatnet til

Maudal kraftverk i dag er tilnærmet tørrlagt. De mener at, det ut fra et landskapsperspektiv, vil være naturlig å stille vilkår om minstevannføring på dette strekket. NVE kan bare sette vilkår om slipp av minstevannføring gjennom konsesjonsbehandling, vilkårsrevisjon eller endring av vilkår i eksisterende konsesjoner. Som nevnt ovenfor skal NVE gjennom denne konsesjonspliktavurdering kun vurdere om utbyggingen kan føre til nye ulemper, som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser.

De allmenne interessene er i hovedsak knyttet til landbruk, fisk og andre akvatiske organismer. Gitt at vannføringen ikke endres til ulempe for disse temaene, slik Lyse Produksjon beskriver, kan ikke NVE se at de nye alternativene vil føre til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne eller private interesser i vassdraget. NVE mener at en ev. ombygging av Maudal kraftverk ikke vil føre til nevneverdig skade eller ulempe på denne strekningen, utover det som er tilfelle ved dagens situasjon.

Kunnskapsgrunnlag

Maudalsåna er vernet og de allmenne interessene knyttet til vassdraget er relativt godt kjent. Lyse Produksjon har likevel innhentet ytterligere informasjon om biologisk mangfold samt redegjort for potensielle virkninger. Gjennom brev om anmodningen om konsesjonspliktavurdering med vedlegg, søk i naturbasen den 16.4.2019 og høring mener NVE at kunnskapsgrunnlaget om tiltakets virkning på naturmiljø og -biologisk mangfoldet i utbyggingsområdet er godt nok til å kunne avgjøre spørsmålet om konsesjonsplikt, sett i forhold til prosjektets omfang og risiko for skade, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Vanndirektivet

Strekningen Maudalsåna øvre, hører til Vannforekomst: 027-104-R. Maudalsåna øvre er kategorisert som en sterkt modifisert vannforekomst med miljømål godt økologisk potensial. Etter vår vurdering vil ikke det planlagte tiltaket medføre endring av den økologiske tilstanden til elva, og følgelig er det ikke relevant med en vurdering etter vannforskriften § 12. Det er vurdert at det ikke er noe risiko for at miljømålet for strekningen ikke nås innen 2021.

Vassdragsvern

Stortingets vern av vassdrag utelukker ikke all form for kraftutbygging. I ST prp nr 118 (1991-1992) s. 38 går det fram at det kan gis vassdragskonsesjon til bygging av kraftverk i vernede vassdrag under forutsetning om at det ikke er et omfattende tiltak. Vernet hindrer heller ikke muligheten til å gi konsesjonsfritak. Når det gjelder konsesjonspliktavurdering knyttet til opprustning og utvidelse av eksisterende vannkraftverk, skal det legges vesentlig vekt på kraftutbyggingens virkning på verneverdiene jf. vannressursloven § 35. NVE mener at en ev. ombygging av Maudal kraftverk ikke vil føre til nevneverdig skade eller ulempe for verneverdiene i vassdraget utover det som er tilfelle i dag.

NVE vurderer planene slik de er fremlagt til ikke å kreve noen ytterligere behandling etter bestemmelsene i vannressursloven.

NVEs konklusjon bygger på de opplysningene som er gitt i brev om anmodning om konsesjonspliktavurdering av 2.1.2019. Ved endringer i planene må ny melding sendes, slik at NVE kan vurdere konsesjonsplikten på nytt. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater, jf. forskrift om elsertifikater § 9, 2. ledd, bokstav a.

Maudal kraftverk er knyttet opp til reguleringskonsesjonen av Maudalsvassdraget som ble tildelt konsesjon ved kongelig resolusjon av 17. august 1928. Vilårenes post 14 i konsesjonen gir NVE myndighet til å godkjenne detaljplaner og føre tilsyn ved opprusting av og bygging av kraftverk.

Detaljerte planer skal sendes NVEs miljøtilsyn. Detaljplanene skal godkjennes av NVE før utbygging kan påbegynnes. Tiltaket utføres i samsvar med betingelser gitt i manøvreringsreglement og vilkår for regulering av Maudalsvassdraget meddelt ved kgl.res. av 17.8.1928.

I forbindelse med at detaljerte planer skal godkjennes vil vi informere om følgende punkter:

1. Tiltakshaver må skaffe tilveie en oversikt over alle grunneiere og interesseorganisasjoner som blir/kan bli berørt av aktivitet som følger av vedtaket.
2. Dersom nye områder blir tatt i bruk må tiltakshaver være forberedt på å undersøke/dokumentere konsekvensene av tiltaket så langt som mulig, primært ut fra tilgjengelig kunnskap om naturverdiene.
3. Detaljplanen for miljø og landskap for utbygging skal godkjennes av NVE etter at den lagt ut til offentlig ettersyn og sendt på høring.
4. Tiltakshaver må sørge for å få tiltredelsesavtale med berørte grunn- og rettighetshavere.
5. Tillatelse til å bygge foreligger først når detaljplan er godkjent og tiltredelsesavtale er inngått.
6. Forhold som en allerede nå ser kan bli konfliktfylte i detaljplanfasen bør kommenteres. I samråd med NVEs miljøtilsyn kan det skisseres løsninger på problemene og legges føringer for arbeidet med detaljplanen samtidig med vedtaket om ikke konsesjonsplikt.

Vi gjør oppmerksom på at selv om tiltaket ikke er konsesjonspliktig etter vannressursloven, gjelder aktsomhetsregelen i vannressursloven § 5 og vannressursloven § 41 om nedlegging av vassdragsanlegg.

Videre gjør vi oppmerksom på at tiltakshaver selv må avklare forholdene til de private interessene som eventuelt blir berørt av tiltaket. NVE har ikke vurdert de privatrettslige forholdene.

Vedtaket er gyldig i fem år fra vedtakets dato, jf. vannressursloven § 19.

Har kraftverket en merkeytelse over eller lik 100 kVA, gjør vi oppmerksom på krav om forbruksavgift på elektrisk kraft, se rundskriv om dette på www.toll.no. Rundskrivet kan også fås på nærmeste tollsted.

Igangsetting av kraftverk skal meldes inn på skjema som finnes på www.nve.no/Rapportere-og-soke-til-NVE.

Dersom tiltaket trenger konsesjon etter energiloven må dette søkes om til NVE.

Om klage og klagerett

Klageberettigede kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Fylkesmannen i Rogaland
GJESDAL KOMMUNE
Rogaland fylkeskommune